

นโยบายต่างประเทศของฟิลิปปินส์ต่อจีนสมัยประธานาธิบดีโรดริโก ดูเตอร์เต ในระหว่าง ค.ศ.2016-
2021: ความต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลง

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2564
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Philippine Foreign Policy towards China under President Rodrigo Duterte during 2016-
2021: Continuity and Change

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in International Relations

Department of International Relations

FACULTY OF POLITICAL SCIENCE

Chulalongkorn University

Academic Year 2021

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อสารนิพนธ์	นโยบายต่างประเทศของฟิลิปปินส์ต่อจีนสมัยประธานาธิบดี โรดริโก ดูเตอร์เต ในระหว่าง ค.ศ.2016-2021: ความ ต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลง
โดย	น.ส.กมลรัตน์ สุขิโต
สาขาวิชา	ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	รองศาสตราจารย์ ดร.ชูเกียรติ พันธ์พรประสิทธิ์

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

.....	ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงศ์พิสุทธิ์ บุชบาร์ตัน)	
.....	อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชูเกียรติ พันธ์พรประสิทธิ์)	
.....	กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีวินท์ สุพุทธิกุล)	

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

6280002624 : MAJOR INTERNATIONAL RELATIONS

KEYWORD: President Rodrigo Duterte, Philippine Foreign Policy

Kamolrat Sukito : Philippine Foreign Policy towards China under President Rodrigo Duterte during 2016-2021: Continuity and Change. Advisor: Assoc. Prof. CHOOKIAT PANASPORNPRASIT, Ph.D.

This Individual Study (IS) aims to study the thoughts of Philippine president who formulates foreign policy-maker in order both to balance national security and national interest, and to understand the international political context in Southeast Asia. This IS focuses on the reasons behind President Rodrigo Duterte's foreign policy shift from confrontation to compromise during 2016-2021. This IS is a qualitative research, focusing on analyzing relevant academic documents, research papers, and news reports in various media. By consulting Valerie Hudson's concept of 'The Political Psychology of World Leaders' which explains how political leaders' behavioral psychological responses effecting policy decision-making, this IS finds that Duterte has changed his stance on foreign policy towards China on several occasions. Starting with re-establishment of cordial and friendly relations with China, then continuing both to seeking benefits and reducing tension over maritime dispute with China, he keeps constant distance from the US. He still insists that the Philippines would not accept any action by China to cross the line of its maritime rights. Duterte's political thought stems from his nationalist ideas and perception of personal experience of the Philippines' foreign situation. He interprets all information to make authoritative decision on foreign policy by identifying himself with the role and desired status. He also selects a set of goals and mode of action to achieve his own satisfaction in order to convince the Filipinos to accept his foreign policy towards China as being appropriate and justified under his leadership.

Field of Study: International Relations

Student's Signature .....

Academic Year: 2021

Advisor's Signature .....

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณ รศ.ดร.ชูเกียรติ พันธ์พรประสิทธิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาที่คอยชี้ประเด็นสำคัญ เพื่อเป็นแนวทางการเขียนสารนิพนธ์ในรายละเอียดเชิงลึกที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ตั้งแต่การตีกรอบ ประเด็นศึกษา ตรวจสอบการใช้ภาษาที่อ่อนด้อยของผู้วิจัยอย่างอดทน แนะนำการจัดการกับชุดความคิด ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบแก่ผู้วิจัยเสมอมา ขอขอบคุณ ผศ.ดร.พงศ์พิสุทธิ์ บุษบาร์ตัน และ ผศ.ดร.ธีวินท์ สุ พุทธิกุล ประธานและกรรมการสอบสารนิพนธ์ที่ได้ช่วยชี้แนะแนวทางที่เป็นการเสริมให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นอย่างมาก

ผู้วิจัยขอขอบคุณมิตรภาพที่ดีและความช่วยเหลือจากเพื่อนร่วมรุ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นพรัตน์ ปัญฐ์พิกา มณนิกา ปวริศ และมิตรในยามยากของผู้วิจัย ไตรทิพย์ ที่ช่วยอ่านงานและคอยให้ กำลังใจเสมอมา

และสิ่งที่สำคัญที่สุดคือ ผู้วิจัยขอขอบคุณสามีและบุตรทั้งสอง นางสาวทั้งสองคน มารดา น้ำ สาวและเพื่อนสนิทที่รักกลุ่มคอยคำอาหารบดใจ ซึ่งคอยประคับประคองและให้กำลังใจแก่ผู้เขียนทุกครั้ง ในยามท้อแท้และหมดกำลังใจ

สุดท้ายนี้หากมีข้อผิดพลาดประการใดเกิดขึ้นในสารนิพนธ์นี้ผู้วิจัยขอรับผิดชอบต่อข้อผิดพลาด ดังกล่าวไว้แต่เพียงผู้เดียว

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

กมลรัตน์ สุชีโต

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญ.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	2
คำถามวิจัย.....	3
สมมติฐานการวิจัย.....	3
กรอบแนวคิดทฤษฎี.....	3
ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	4
โครงสร้างในการนำเสนอในแต่ละส่วน.....	7
ส่วนที่สอง: นโยบายต่างประเทศฟิลิปปินส์ในสมัยนายดูเตอร์เต ระหว่าง ค.ศ. 2016-2021	8
ส่วนที่สาม: ความต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลง ของนโยบายต่างประเทศฟิลิปปินส์ต่อจีน ระหว่าง ค.ศ. 2016-2021.....	12
ส่วนที่สี่: วิเคราะห์การกำหนดนโยบายต่างประเทศฟิลิปปินส์ต่อจีนในอนาคต	19
ส่วนที่ห้า: บทสรุป.....	21
บรรณานุกรม.....	23
ประวัติผู้เขียน.....	27

บทนำ

ที่มาและความสำคัญ

“THE Constitution has mandated that this country “shall pursue an independent foreign policy”. In its relations with other states, the paramount consideration shall be: national sovereignty, territorial integrity, national interest and the right to self-determination.” Jose V. Remero Jr., Phd.

วันที่ 30 มิถุนายน ค.ศ. 2016 เป็นปีแห่งการเปลี่ยนแปลงที่น่าจับตามองของประเทศฟิลิปปินส์ นายโรดริโก ดูเตอร์เต ได้รับเลือกเป็นประธานาธิบดีคนที่ 16 ของฟิลิปปินส์ จากพรรค PDP-Laban ช่วงการหาเสียงเลือกตั้งพรรค PDP-Laban สนับสนุนนโยบายทางเศรษฐกิจในแนวทางเปิดเสรี ในขณะที่เดียวกันด้านสังคมเป็นไปในแนวทางอนุรักษนิยม¹ นายดูเตอร์เตเป็นอดีตนายกเทศมนตรีเมืองดาเวา ซึ่งมีชื่อเสียงจากการใช้นโยบายที่แข็งกร้าวในการปราบปรามอาชญากรรม ปัญหาการทุจริตและขบวนการค้ายาเสพติด มีผลงานโดดเด่นสามารถสร้างชื่อเสียงให้เมืองดาเวาจนได้รับการกล่าวขานว่าเป็นเมืองหนึ่งที่มีความปลอดภัยที่สุดในโลก² นายดูเตอร์เตเป็นที่จับตามองบนเวทีระหว่างประเทศด้วยบุคลิกที่ดูดุดัน ตรงไปตรงมาในการทำงาน ซึ่งลักษณะการดำเนินนโยบายจากประสบการณ์การเมืองท้องถิ่นที่ได้ผลถูกนำมาใช้ในนโยบายการปกครองของรัฐบาลกลางและคุณลักษณะนี้ชัดเจนในการกำหนดนโยบายต่างประเทศของเขาด้วย การดำเนินนโยบายต่างประเทศแบบอิสระของนายดูเตอร์เตเริ่มต้นด้วยการสร้างความสัมพันธ์กับพันธมิตรใหม่หลายประเทศ โดยเฉพาะการดำเนินนโยบายเชื่อมสัมพันธ์กับจีนอย่างเด่นชัดในสมัยของเขา เพราะฟิลิปปินส์ต้องการเงินลงทุนจากยุทธศาสตร์ “ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง” (Belt and Road Initiative: BRI) เพื่อนำมาใช้พัฒนาประเทศในหลายๆด้านและเพื่อแสดงจุดยืนให้สหรัฐอเมริกาเห็นอย่างชัดเจนว่าฟิลิปปินส์ต้องการรักษาระยะความสัมพันธ์ไม่ใกล้ชิดกับสหรัฐอเมริกาเหมือนเช่นในอดีต

¹ "บทบาทของฟิลิปปินส์ในฐานะในประชาอาเซียน ๒๕๖๐," accessed 20.11.2020, <https://lawforasean.krisdika.go.th/Content/View?Id=99&Type=1>.

² "Quality of Life in Davao Philippines," 2016, accessed 20.8.2021, 2021, <https://www.numbeo.com/crime/in/Davao>.

ในระยะแรกการดำเนินนโยบายต่างประเทศต่อจีนของนายดูเตอร์เตแม้ว่าจะดูมีท่าทีแข็งกร้าวเพราะปัญหาข้อพิพาทด้านอาณาเขตในทะเลฟิลิปปินส์ตะวันตก ซึ่งเป็นที่รู้จักกันในชื่อ “พื้นที่ทะเลจีนใต้” ที่ต่อเนื่องจากสมัยของนายเบนิกโน อากีโน ที่ 3 แต่นายดูเตอร์เตเริ่มหันหน้ามาเจรจากับจีนในประเด็นทะเลจีนใต้เพื่อหาหนทางใช้พื้นที่ในอาณาเขตดังกล่าวร่วมกัน โดยเจรจากลบบนพื้นฐานความจริงใจ ใช้หลักการ “พื้นที่พัฒนาร่วม (Joint Development Area)³ และแสวงหาความคืบหน้าเพิ่มเติมในการพัฒนาทรัพยากรพลังงานร่วมกัน นอกจากนี้ยังรวมถึงโครงการเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่รัฐบาลนายดูเตอร์เตได้รับเงินทุนจากจีน การไปเยือนจีนของนายดูเตอร์เตมากกว่า 4 ครั้งในระหว่าง ค.ศ. 2016-2019 เป็นเหตุการณ์ที่ชี้ให้เห็นถึงความตั้งใจในการสานความสัมพันธ์อย่างจริงจังของฟิลิปปินส์ต่อจีน ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่าความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเกิดจากมุมมองของนายดูเตอร์เตที่มองว่าความขัดแย้งนั้นสามารถหาทางออกได้ด้วยการเจรจา ฟิลิปปินส์รู้ว่าจีนเป็นมหาอำนาจที่กำลังแผ่ขยายอำนาจและการถอยห่างจากสหรัฐอเมริกาทำให้ฟิลิปปินส์ต้องมองหาพันธมิตรใหม่ ดังนั้นจีนจึงเป็นตัวเลือกที่น่าสนใจที่สุดทั้งในด้านส่งเสริมความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ แสวงหาเงินทุนเพื่อการพัฒนาประเทศ และเพื่อลดแรงกดดันด้านปัญหาความมั่นคงทางอาณาเขตทางทะเล ซึ่งลักษณะของนโยบายต่างประเทศแบบอิสระที่เน้นหันหน้าเข้าจีนรวมไปถึงการแสดงบุคลิกภาพดุเด็ดขาด ที่นำมาใช้ในการบริหารประเทศและแสดงออกบนเวทีระหว่างประเทศนั้น เป็นการกระทำที่นายดูเตอร์เตตั้งใจสร้างตัวตนให้แตกต่างจากผู้นำฟิลิปปินส์ในอดีตโดยหวังผลให้ประชาชนเชื่อมั่นในนโยบายของเขาว่าเหมาะสม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

วัตถุประสงค์การวิจัย

บทความวิจัยนี้ศึกษาความต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลงในการดำเนินนโยบายต่างประเทศของฟิลิปปินส์ต่อจีนของนายดูเตอร์เต ในระหว่าง ค.ศ. 2016-2021 โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะช่วยเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดของผู้นำที่เปลี่ยนผ่านเข้ามาดำรงตำแหน่งประธานาธิบดี ซึ่งเป็นผู้กำหนดนโยบายต่างประเทศเพื่อสร้างสมดุลระหว่างความมั่นคงกับผลประโยชน์ของชาติมีผล

³ พนารัช ปรีดาภรณ์, “ข้อพิพาททะเลจีนใต้ระหว่างจีนและประเทศสมาชิกอาเซียน”, ส่วนอาเซียน สำนักงานการประชาสัมพันธ์ต่างประเทศ, เผยแพร่เมื่อ 2 มิถุนายน 2015 [ออนไลน์] แหล่งที่มา

http://www.asean thai.net/1723/ewt/asean thai/ewt_news.php?nid=3222&filename=index

ต่อจุดยืนบนเวทีระหว่างประเทศของรัฐบาลเล็กเช่นฟิลิปปินส์ และเพื่อทำความเข้าใจบริบท การเมืองระหว่างประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ผ่านพื้นที่รัฐชายฝั่งเช่นฟิลิปปินส์

คำถามวิจัย

เพราะเหตุใดนโยบายต่างประเทศของฟิลิปปินส์ต่อจีนในสมัยของนายดูเตอร์เตจึงเปลี่ยนท่าที จากแข็งกร้าวเป็นประนีประนอม ในระหว่าง ค.ศ.2016-2021

สมมติฐานการวิจัย

นโยบายต่างประเทศของฟิลิปปินส์ต่อจีน ในระหว่าง ค.ศ. 2016-2021 เปลี่ยนแปลงเพราะ มุมมองของนายดูเตอร์เตซึ่งเป็นผู้นำที่ตัดสินใจว่าจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนนโยบายต่อสถานการณ์ ระหว่างประเทศเพื่อแสวงหาความช่วยเหลือโดยเฉพาะด้านเงินทุนในการพัฒนาประเทศจากจีนและแสดง จุดยืนให้พันธมิตรเก่าแก่เช่นสหรัฐอเมริกาเห็นว่าฟิลิปปินส์ต้องการดำเนินนโยบายอย่างอิสระไม่ต้องการ ความสัมพันธ์ในรูปแบบที่ต้องเลือกข้างอีกต่อไป รวมถึงนายดูเตอร์เตต้องการใช้บุคลิกภาพที่เป็น เอกลักษณ์ของตนสร้างความแตกต่างโดดเด่นเพื่อให้ประชาชนเชื่อมั่นในการดำเนินนโยบายอันนำไปสู่ การสร้างความชอบธรรมในการบริหารประเทศ

กรอบแนวคิดทฤษฎี

บทความวิจัยนี้ใช้กรอบการศึกษาสภาพทางจิตวิทยาการเมืองของผู้นำโลก (The Political Psychology of World Leaders)⁴ ของ วาลเลอรี ฮัดสัน (Valerie Hudson) มาใช้อธิบายว่า พฤติกรรมการตอบสนองทางจิตวิทยาของผู้นำมีผลต่อการคิดการตัดสินใจเลือกดำเนินนโยบาย ต่างประเทศเพื่อดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยศึกษาในระดับปัจเจกบุคคลที่มีอำนาจตัดสินใจ ว่ามี ระบบความเชื่อ⁵ และประสบการณ์ในอดีตที่ได้รับของตัวบุคคล⁶ ซึ่งฮาโรลด์ ดไวท์ ลาสเวลล์ (Harold

⁴ Valerie Hudson, *Foreign Policy Analysis: Classic and Theory*, Third ed., ed. Traci Crowell (United Kingdom: Rowman & Littlefield, 2020). p.39

⁵ จุลชีพ ชินวรโรณ, *โลกในศตวรรษที่ 21: กรอบการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ* (โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2560). หน้า 142

⁶ Hudson, *Foreign Policy Analysis: Classic and Theory*. p.58

Dwight Lasswell) ระบุว่านักการเมืองเป็นผลิตของแรงผลักดันภายในของบุคคลที่สนใจในส่วนรวม⁷ นายดูเตอร์เตเป็นบุคคลระดับผู้นำที่มีบทบาทในการกำหนดนโยบายของประเทศฟิลิปปินส์ ผู้วิจัยต้องการศึกษาการตีความของนายดูเตอร์เตว่าเมื่อรับรู้ข้อมูลต่างๆ มีอคติ มีความเข้าใจต่อสถานการณ์ที่ต้องเผชิญ สถานะทางอารมณ์และบุคลิกภาพส่งผลต่อการกำหนดนโยบายต่างประเทศของนายดูเตอร์เตที่ฟิลิปปินส์ดำเนินการต่อจีนอย่างไร เพราะความสำคัญของระบบความเชื่อและประสบการณ์ในอดีตของบุคคลที่มีภาวะผู้นำแบบ “ลงมือทำ”⁸ เมื่อก้าวขึ้นสู่การเป็นผู้นำประเทศการรับข้อมูลหลายด้านในระดับที่เปลี่ยนไปย่อมส่งผลต่อการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายและการปรับกลยุทธ์ เมื่อผลลัพธ์ของนโยบายที่ดำเนินการไม่เป็นไปตามที่วางแผนไว้รวมถึงท่าทีตอบสนองต่อผลที่ได้รับจากการดำเนินนโยบายนั้นๆจะสะท้อนผ่านนโยบายต่างประเทศที่ดำเนินการออกไป บทความวิจัยนี้ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตและจากห้องสมุดหรือหอสมุดต่าง ๆ

บททวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

เมื่อพิจารณาถึงวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินนโยบายต่างประเทศของฟิลิปปินส์ในสมัยของนายดูเตอร์เต มักจะกล่าวถึงประสบการณ์การเป็นผู้นำระดับท้องถิ่นที่ริเริ่มนโยบายเพื่อปราบปรามยาเสพติดอย่างดุเดือดขาด การทำงานที่ปรับนโยบายได้ทันที่ตามสถานการณ์เฉพาะหน้าที่ต้องเผชิญ วิธีการทำงานแบบเฉพาะตัวของเขาถูกนำมาใช้ในการดำเนินนโยบายต่างประเทศแบบอิสระเช่นกัน เพื่อแสวงหาพันธมิตรที่สามารถให้ประโยชน์ต่อฟิลิปปินส์ที่ลดการรับความช่วยเหลือจากสหรัฐอเมริกาที่มีความสัมพันธ์มายาวนาน จีนคือประเทศที่นายดูเตอร์เตให้ความสนใจอย่างมากในการสานความสัมพันธ์ด้วยทั้งที่ในอดีตความสัมพันธ์ระหว่างฟิลิปปินส์กับจีนไม่ค่อยราบรื่นนัก มีข้อถกเถียงเกี่ยวกับพฤติกรรมการแสดงออกของนายดูเตอร์เตในวาระต่างๆ ว่ามีการคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจดำเนินนโยบายต่างประเทศต่อจีนของนายดูเตอร์เตว่าตั้งอยู่บนมุมมองเช่นไร รวมไปถึงท่าทีของจีนต่อการดำเนินนโยบายของนายดูเตอร์เต ผู้วิจัยจำแนกวรรณกรรม ไว้ 3 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ 1 กล่าวถึงบุคลิกภาพและความคิดของนายดูเตอร์เตที่แสดงออกอย่างมีวัตถุประสงค์เพื่อความ

⁷ Harold Dwight Lasswell , *Psychology and Politics*,(1930) อ้างอิงใน พรรณทิพย์ ศิริวรรณนุศย์, "รัฐศาสตร์กับจิตวิทยา," in เอกสารประกอบการสอน หน่วยที่ 9 (2562).หน้า 9

⁸ Hudson, *Foreign Policy Analysis: Classic and Theory*. p.40

สร้างความเชื่อมั่นให้ชาวฟิลิปปินส์ต่อตัวเขาและใช้ในการดำเนินนโยบายต่างประเทศของเขา กลุ่มที่ 2 กล่าวถึงนโยบายต่างประเทศของฟิลิปปินส์ต่อจีนในสมัยของนายคูเตอร์ระหว่าง ค.ศ.2016-2021 และกลุ่มที่ 3 กล่าวถึงการดำเนินยุทธศาสตร์ หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (BRI) ของจีนต่อฟิลิปปินส์ในสมัยนายคูเตอร์เตดำรงตำแหน่งประธานาธิบดี

วรรณกรรมกลุ่มที่หนึ่ง บุคลิกภาพที่แข็งแกร่งตรงไปตรงมานั้นเป็นความซับซ้อนที่นายคูเตอร์เตใช้ภาพดังกล่าวอย่างมีจุดประสงค์ การถูกวิพากษ์วิจารณ์จากโลกภายนอกไม่สำคัญเท่าการสนับสนุนจากประชาชนฟิลิปปินส์ที่ชอบบุคลิกภาพนี้⁹ แนวคิดชาตินิยมต่อต้านสหรัฐอเมริกาในวัยหนุ่มของนายคูเตอร์เตถูกนำมาใช้ในการดำเนินนโยบายต่างประเทศอย่างชัดเจนในช่วงแรกของการเข้าดำรงตำแหน่ง¹⁰ แต่นายคูเตอร์เตต้องปรับบุคลิกภาพที่ดุเดือดเด็ดขาด¹¹ ซึ่งเคยใช้ได้ผลในการเมืองท้องถิ่นให้นุ่มนวลลงเพราะอาจนำไปสู่ปัญหาเกี่ยวกับบทบาทผู้นำบนเวทีระหว่างประเทศได้

วรรณกรรมกลุ่มที่สอง การปรับท่าทีของฟิลิปปินส์ต่อจีน¹² ฟิลิปปินส์สนใจที่จะเป็นพันธมิตรกับจีนมาตั้งแต่อดีตโดยสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตเมื่อ ค.ศ. 1973¹³ แต่การดำเนินความสัมพันธ์ไม่ต่อเนื่องเพราะฟิลิปปินส์มีความผูกพันและผลประโยชน์เชื่อมโยงกับสหรัฐอเมริกามาช้านานจนกระทั่งถอยห่างจากกันในปี ค.ศ.1992 อีกทั้งการแผ่อำนาจของจีนอย่างไม่เกรงกลัวใครในทะเลจีนใต้ทำให้ฟิลิปปินส์ซึ่งเป็นรัฐชายฝั่งต้องจับตามองจีนอย่างใกล้ชิดเพื่อสกัดกั้นการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีนที่มีความพยายามจะครอบงำภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้¹⁴ เมื่อนายคูเตอร์เตเข้ามารับตำแหน่ง

⁹ D.S. Panarina, "Rodrigo Duterte - Who is he," *Vestnik RUDN. International Relations* 17, no. 3 (2017), <https://doi.org/10.22363/2313-0660-2017-17-3-588-597>.

¹⁰ Julio C. Teehankee, "Duterte's Resurgent Nationalism in the Philippines: A Discursive Institutional Analysis" *Journal of Current Southeast Asian Affairs* 35, no. 3 (2016), <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/186810341603500304>.

¹¹ "โรดริโก ดูแตร์เต ฉายา "Duterte Harry" ผู้นำฟิลิปปินส์สไตล์จ๋าโหด "Dirty Hary"," *ไทยพับลิก้า*, 2560, accessed 19.12.2564, 2564, <https://thaipublica.org/2017/06/pridi50/>.

¹² Stein Tonnesson, "The South China Sea: Law Trumps Power," *Asian Survey* 55, no. 3 (2015).

¹³ สีดดา สอนศรี. *เอเชียตะวันออกเฉียงใต้: นโยบายต่างประเทศในยุคโลกาภิวัตน์, โครงการฝึกอบรม หลักสูตรพิเศษ. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546) หน้า 66.*

¹⁴ พลเรือโท ช่อฉัตรกระเทศ. *ยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทยรองรับการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีน ในทะเลจีนใต้ และมหาสมุทรอินเดีย, วิทยานิพนธ์หลักสูตร วปอ.59 ลักษณะวิชายุทธศาสตร์, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร 2560, หน้า 80.*

ใน ค.ศ.2016 จึงมีการปรับเปลี่ยนท่าทีนโยบายต่างประเทศของฟิลิปปินส์โดยหันหน้าสู่จีนมากขึ้น¹⁵ แม้ว่าจะมีกรณีพิพาทในพื้นที่ทะเลจีนใต้ต่อเนื่องมาจากสมัยของนายเบนิกโน อากีโนที่ 3 ซึ่งฟิลิปปินส์ใช้สิทธิ์ทางกฎหมายเพื่อต้องการสกัดกั้นอำนาจของจีน¹⁶ แต่ในสมัยนายดูเตอร์เตดำเนินการตรงกันข้าม โดยหันมากระชับความสัมพันธ์กับจีนเพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของฟิลิปปินส์เพราะคาดหวังว่าการสร้างความร่วมมือกับจีนจะทำให้เกิดประโยชน์กับฟิลิปปินส์หลายด้าน¹⁷จากการที่จีนดำเนินยุทธศาสตร์ “ซอริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง” (Belt and Road Initiative : BRI) ในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นายดูเตอร์เตจึงชูนโยบายต่างประเทศแบบอภิสระเพื่อหาทางกระชับความสัมพันธ์กับจีนให้มากขึ้น

วรรณกรรมกลุ่มที่ 3 การดำเนินยุทธศาสตร์ “ซอริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง” (Belt and Road Initiative: BRI) ของจีนต่อฟิลิปปินส์นั้น จีนมองว่าการเมืองภายในของฟิลิปปินส์มีผลกระทบอย่างมากในการตกลงสร้างความร่วมมือในโครงการต่างๆ¹⁸ ประกอบกับท่าทีของนายดูเตอร์เตบางช่วงเวลาที่ดูเหมือนประสานความร่วมมือกับจีนเป็นอย่างดี แต่ในขณะเดียวกันก็จะแสดงท่าทีแข็งกร้าวหากเป็นประเด็นที่เกี่ยวกับความเคลื่อนไหวในพื้นที่ทะเลจีนใต้ที่เป็นข้อพิพาทต่อเนื่องมาจากในอดีต ทำให้ความก้าวหน้าของการดำเนินยุทธศาสตร์นี้มีความไม่แน่นอนส่งผลให้จีนชะลอการให้ความสนับสนุนฟิลิปปินส์¹⁹

¹⁵ Renato Cruz De Castro, "The Duterte Administration's Foreign Policy: Unravelling the Aquino Administration's Balancing Agenda on an Emergent China," *Journal of Current Southeast Asian Affairs* 35 (2016), <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/186810341603500307>.

¹⁶ Renato Cruz De Castro, "The Duterte Administration's appeasement policy on China and the crisis in the Philippine-US alliance," *Philippine Political Science Journal* 38, no. 3 (2017/09/02 2017), <https://doi.org/10.1080/01154451.2017.1412161>.

¹⁷ Jinhyun Lee, "Duterte's 'Pivot to China' and the Influence of the Public," *Asia-Pacific Social Science Review* 20, no. 1 (2020), <https://www.dlsu.edu.ph/wp-content/uploads/pdf/research/journals/apssr/2020-March-vol20-1/6-dutertes-pivot-to-china-and-the-influence-of-the-public.pdf>.

¹⁸ Yang-Fu Huag Wan-Ping Tai, "Political and Economic Relationships Between China and the Philippines Under the OBOR Initiative," *The Chinese Economy* 51, no. 4 (2018), <https://doi.org/10.1080/10971475.2018.1457328>.

¹⁹ "Duterte Faces GDP Headache As Trump vs China Hits Philippines," 2019, accessed 27.12.2020, <https://www.forbes.com/sites/williampesek/2019/06/09/duterte-faces-gdp-headache-as-trump-vs-china-hits-philippines/?sh=6b482e3747d4>.

เมื่อพิจารณาจากวรรณกรรม 3 กลุ่มข้างต้นพบว่า ในสมัยของนายดูเตอร์เตการดำเนินนโยบายต่างประเทศของฟิลิปปินส์ต่อจีนเกิดจากความคิดเพื่อทดแทนประโยชน์ที่เคยได้รับจากความสัมพันธ์กับพันธมิตรเก่าแก่อย่างสหรัฐอเมริกาที่เริ่มไม่ราบรื่นในระยะหลัง และการรื้อฟื้นความสัมพันธ์กับจีนขึ้นมาก็เพื่อลดแรงกดดันในการเผชิญหน้ากันเรื่องข้อพิพาททางทะเลด้วยการหันไปสร้างความร่วมมือกับคู่พิพาทแทน รวมไปถึงต้องการรับประโยชน์จากการสนับสนุนเงินทุนในการพัฒนาประเทศจากจีน นายดูเตอร์เตใช้บุคลิกภาพที่ตรงไปตรงมาในการเจรจาการทำข้อตกลงสร้างความร่วมมือต่างๆและเตือนจีนหากมีปฏิบัติการของจีนในพื้นที่ทะเลจีนใต้ที่ฟิลิปปินส์จะได้รับความเดือดร้อน ในทางกลับกันการดำเนินนโยบายต่างประเทศแบบอิสระของนายดูเตอร์เตต่อจีนก็เพื่อต้องการแสดงว่าฟิลิปปินส์สามารถปกป้องอาณาเขตของตนเองโดยไม่ต้องอาศัยสหรัฐอเมริกาที่พยายามใช้ข้ออ้างว่าฟิลิปปินส์ถูกคุกคามทางทะเลจากจีน จึงต้องเข้ามาช่วยเหลือฟิลิปปินส์อันเป็นการแสดงแสนยานุภาพในเอเชียแปซิฟิกของสหรัฐอเมริกา นายดูเตอร์เตพยายามแสดงจุดยืนว่าฟิลิปปินส์ไม่ต้องการอยู่ใต้อาณัติสหรัฐอเมริกาเหมือนเช่นในอดีตอีก จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจอย่างยิ่งว่านายดูเตอร์เตมีมุมมองและตัดสินใจอย่างไรในการกำหนดนโยบายต่างประเทศเพื่อให้ทำที่เป็นในทิศทางดังกล่าว

โครงสร้างในการนำเสนอในแต่ละส่วน

บทความวิจัยนี้จะถูกแบ่งออกเป็น 5 ส่วน โดยส่วนแรกคือ บทนำ กล่าวถึงที่มาและความสำคัญของประเด็นในการทำวิจัยรวมทั้งคำถามวิจัย สมมติฐานการวิจัย กรอบแนวคิดทฤษฎี วัตถุประสงค์การวิจัย ขอบเขตการศึกษา ตลอดจนวิธีการดำเนินวิจัย ซึ่งในส่วนนี้เป็นส่วนที่ได้เขียนมาแล้ว

ส่วนที่สอง : นโยบายต่างประเทศฟิลิปปินส์ในสมัยนายดูเตอร์เต ระหว่าง ค.ศ. 2016-2021 วิธีคิดและภาพจำจากประสบการณ์ในอดีตที่เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายต่างประเทศของนายดูเตอร์เต มีลักษณะแสวงหาความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ พยายามสร้างความร่วมมือกับชาติพันธมิตรเพื่อให้มีเงินทุนจากภายนอกให้เข้ามาสู่ฟิลิปปินส์ มีความพยายามในการดำเนินนโยบายต่างประเทศหันหาเข้าจีนอย่างชัดเจนเพื่อความร่วมมือด้านงบประมาณพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของฟิลิปปินส์

ส่วนที่สาม: ความต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลงของนโยบายต่างประเทศฟิลิปปินส์ต่อจีน ระหว่าง ค.ศ. 2016-2021 การดำเนินนโยบายต่างประเทศต่อจีน ซึ่งนายดูเตอร์เตหันมาหาจีนอย่างเต็มที่ด้วยการนำเสนอโครงการ Build Build Build ว่าสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ Belt and Road Initiative ของจีน และเจรจาความร่วมมือด้านต่างๆกับจีนเพิ่มขึ้นอย่างมาก ซึ่งในห้วงเวลาดังกล่าว ท่าทีของนายดูเตอร์เตที่ดำเนินนโยบายต่อจีนมีการปรับเปลี่ยนหลายครั้ง ไม่ได้โอนอ่อนผ่อนตาม ข้อเสนอของจีนทั้งหมด มีการเฝ้าสังเกตท่าทีของจีนหากมีการเคลื่อนไหวในพื้นที่ทะเลจีนใต้ส่วนที่ฟิลิปปินส์อ้างสิทธิ์ นายดูเตอร์เตก็จะแสดงท่าทางแข็งกร้าวให้จีนเห็นว่าฟิลิปปินส์ไม่พอใจ

ส่วนที่สี่: วิเคราะห์การกำหนดนโยบายต่างประเทศของฟิลิปปินส์ต่อจีนในอนาคต นายดูเตอร์เตใช้ประสบการณ์ ข้อมูลที่ได้รับ ความคิดชาตินิยม เป็นพื้นฐานในการกำหนดนโยบายต่างประเทศที่หันเข้าหาจีน โดยคาดหวังว่าผลที่ได้รับจากการดำเนินนโยบายต่างประเทศต่อจีนจะนำมาซึ่งผลประโยชน์ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจฟิลิปปินส์และจะทำให้ตนเองได้รับความนิยมจากประชาชนซึ่งเป็นการช่วยสนับสนุนว่าวิธีการดำเนินนโยบายของเขานั้นชอบธรรมเหมาะสม

ส่วนที่ห้า: บทสรุป

ส่วนที่สอง: นโยบายต่างประเทศฟิลิปปินส์ในสมัยนายดูเตอร์เต

CHULALONGKORN UNIVERSITY
ระหว่าง ค.ศ. 2016-2021

การดำเนินนโยบายต่างประเทศของฟิลิปปินส์นั้นมีบริบทเฉพาะที่อยู่ในรัฐธรรมนูญ ค.ศ. 1987 บทที่ 2, ข้อที่ 2 ไม่ใช่สงครามอย่างชัดเจนเพื่อยุติกรณีต่างๆ และข้อ 7 ของบทเดียวกัน ให้ความเคารพต่อกฎหมายระหว่างประเทศ ผู้บริหารที่ปกครองได้รับคำสั่งให้ดำเนินการตาม²⁰ นโยบายต่างประเทศต้องสอดคล้องกับอธิปไตยของชาติเพื่อบูรณาภาพแห่งดินแดนและผลประโยชน์ของชาติ และสิทธิในการกำหนดตนเองเหนือสิ่งอื่นใด การดำเนินนโยบายต่างประเทศแบบอิสระของนายดูเตอร์เตเกิดจากมุมมองบนพื้นฐานความเชื่อในเรื่องชาตินิยมของเขานโยบายต่างประเทศจึงถูก

²⁰ Baladjay Dryk Amador Julio "The New Normal of President Duterte's Independent Foreign Policy," *ASIA PACIFIC BULLETIN* 540 (2020), <https://www.eastwestcenter.org/system/tdf/private/apb540.pdf?file=1&type=node&id=39036>.

ออกแบบมาเพื่อเพิ่มความเป็นอิสระให้แก่ผู้นำซึ่งเป็นผู้ใช้นโยบายที่ต้องการแสวงหาความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองให้แก่ประเทศ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ในวงกว้างและแตกต่างกันไป โดยอิงจากผลประโยชน์ของชาติฟิลิปปินส์เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด นายดูเตอร์เตใช้นโยบายสร้างความน่าสนใจเพื่อโน้มน้าวให้เกิดการลงทุนในฟิลิปปินส์โดยพยายามปรับปรุงสภาพแวดล้อมเพื่อให้เกิดการแข่งขันในการประกอบธุรกิจ นอกจากนี้ยังตั้งเป้าหมายลดระดับอาชญากรรมและเพิ่มการรักษาความปลอดภัยแก่นักธุรกิจและผู้บริโภคเพื่อดึงดูดนักลงทุนต่างประเทศ

นโยบายต่างประเทศฟิลิปปินส์ในสมัยนายดูเตอร์เตยังคงทำการค้ากับคู่ค้าดั้งเดิมของฟิลิปปินส์ ได้แก่ ญี่ปุ่น สหภาพยุโรป เป็นกลุ่มประเทศปลายทางอันดับต้นๆในการส่งออกของฟิลิปปินส์ รวมไปถึงสหรัฐอเมริกาก็ยังคงเป็นคู่ค้าที่สำคัญของฟิลิปปินส์ทั้งการส่งออกและนำเข้า สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งซึ่งระหว่างสหรัฐอเมริกาและฟิลิปปินส์ยังคงตัดกันไม่ขาด แต่การผงาดขึ้นมาอำนาจของจีนก็เป็นจุดที่น่าสนใจอีกทั้งจีนเป็นคู่ค้าที่สำคัญทั้งของฟิลิปปินส์และประเทศอื่นๆในอาเซียน โดยเฉพาะเป็นแหล่งนำเข้าหลัก ก่อนที่นายดูเตอร์เตจะหันเข้าหาจีนอย่างจริงจังนั้น นายดูเตอร์เตมองเห็นว่าเหล่าประเทศสมาชิกอาเซียนประสบปัญหาขาดดุลการค้าจากจีนเป็นจำนวนมากอย่างมีนัยสำคัญรวมถึงฟิลิปปินส์เองด้วย²¹ ช่วงต้นวาระเมื่อได้รับเลือกตั้งเข้ารับตำแหน่งใน ค.ศ. 2016 ประธานาธิบดีโรดริโก ดูเตอร์เต ของฟิลิปปินส์นั้น ได้สร้างความตื่นตระหนกต่อเวทีระหว่างประเทศด้วยท่าทางและคำพูดที่เด็ดขาด รุนแรง ตรงไปตรงมา เห็นได้จากกรณีตอบโต้ความเห็นด้านสิทธิมนุษยชนที่นายบารัค โอบามา ประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา กล่าวโจมตีการดำเนินนโยบายปราบปรามยาเสพติดของนายดูเตอร์เต ซึ่งนายดูเตอร์เตได้ให้ความเห็นตอบโต้อย่างรุนแรงจนนำไปสู่ความตึงเครียดระหว่างฟิลิปปินส์และสหรัฐอเมริกาใน ค.ศ. 2016 แต่นายดูเตอร์เตก็ปรับเปลี่ยนท่าทีเพื่อให้ผ่านพ้นสถานการณ์นี้ไปได้²² ถือว่าเป็นบทเรียนสำคัญที่ระดับผู้นำประเทศต้องระวังการใช้คำพูด เพราะหลังจากกรณีดังกล่าวแม้ว่านายดูเตอร์เตจะมีการใช้คำพูดที่แข็งแกร่ง ตรงไปตรงมา แต่ไม่รุนแรงจนนำไปสู่ความตึงเครียดระหว่างประเทศเหมือนเมื่อก่อน เช่น การที่นายดูเตอร์เตประกาศให้จีนถอยห่างจากพื้นที่ในสิทธิ์ครอบครองของฟิลิปปินส์ในทะเลจีนใต้ใน ค.ศ.

²¹ Jenny D. Balboa, "Duterte's Foreign Policy Pivot and Its Impact on Philippine Trade and Investments: An International Political Economy Perspective," Research Article, *Philippine Political Science Journal* 41, no. 1-2 (2020), <https://doi.org/https://doi.org/10.1163/2165025X-BJA10009>.

²² "That 'awkward moment' when Obama met Duterte after 'whore' spat," 2016, accessed 12.05.2022, 2022, <https://www.bbc.com/news/world-asia-37303922>.

2019 ถ้อยคำนั้นแสดงจุดยืนว่านี่คือพื้นที่เขตอิทธิพลของฟิลิปปินส์ที่ต้องปกป้อง²³ แต่ไม่ได้กล่าว พาดพิงนายสี จิ้น ผิง ผู้นำของจีนแต่อย่างใด ลักษณะเด่นประการหนึ่งของนายดูเตอร์เตคือการ แสดงออกทางบุคลิกภาพที่ลงมือทำด้วยตนเองและรับผิดชอบการกระทำของตนเอง การดำเนินการ และปรับเปลี่ยนนโยบายตามสถานการณ์อย่างรวดเร็วเด็ดขาด ชัดเจน ภูมามาประยุกต์ใช้กับ นโยบายการปกครองระดับรัฐบาลกลางซึ่งชัดเจนในการดำเนินนโยบายต่างประเทศของเขา ทำให้ในช่วงแรกของวาระได้รับความนิยมอย่างมากจากชาวฟิลิปปินส์เพราะไม่เคยปรากฏบุคลิกภาพ และระบบความคิดเช่นนี้จากผู้นำในอดีตของฟิลิปปินส์²⁴

ในการประชุม Boao Forum for Asia 2019 (BFA) จัดขึ้นที่กรุงปักกิ่ง ค.ศ.2019 นายดูเตอร์เตกล่าวกับผู้เข้าร่วมประชุมถึงความหวังที่จะมีความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นมากขึ้นระหว่างประเทศ ต่างๆในขณะที่ฟิลิปปินส์จะยกระดับความสัมพันธ์ระหว่างฟิลิปปินส์กับจีนและประชาคมอาเซียนเพิ่ม มากขึ้น และนายดูเตอร์เตกล่าวให้ความมั่นใจว่าความรู้สึกร่วมกันนี้จะทำให้เกิดการเติบโตอย่าง “ครอบคลุม” ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่ายโดยเฉพาะกลุ่มคนยากจนและคนชายขอบ²⁵ ประเด็นนี้ นายดูเตอร์เตแสดงออกถึงความเห็นอกเห็นใจและสนใจความเดือดร้อนของประชาชนและใช้ข้อมูลนี้ เป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดนโยบายของเขาเช่นกัน จะเห็นได้จากความพยายามเจรจาเพื่อให้ได้รับเงิน ลงทุนสำหรับโครงการ Build Build Build ที่จะช่วยให้เกิดการสร้างงานและสร้างรายได้ ภายในประเทศฟิลิปปินส์ ระดับความสัมพันธ์กับสหรัฐอเมริกาที่เปลี่ยนแปลงไป เป็นเหตุผล สำคัญที่ฟิลิปปินส์หันมาดำเนินความสัมพันธ์กับจีนมากขึ้นโดยเฉพาะในสมัยของนายดูเตอร์เต ใน อดีตบทบาททางการเมืองระหว่างประเทศของฟิลิปปินส์พึ่งพิงสหรัฐอเมริกาเป็นหลัก ประกอบกับ ความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันยาวนานเกือบ 100 ปี สหรัฐอเมริกาเคยให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจต่อ ฟิลิปปินส์เพื่อแลกเปลี่ยนกับประโยชน์จากการเข้าฐานทัพอันเป็นยุทธศาสตร์สหรัฐอเมริกาในการ รักษาอำนาจในเส้นทางเดินเรือ และความมั่นคงในแปซิฟิก²⁶ ฟิลิปปินส์ต้องพึ่งเงินทุนจาก

²³ Mark Manantan, "It's Time for a New Philippine Strategy Toward China," *The Diplomat*, 2019, <https://thediplomat.com/2019/04/its-time-for-a-new-philippine-strategy-toward-china/>.

²⁴ Teehankee, "Duterte's Resurgent Nationalism in the Philippines: A Discursive Institutional Analysis".

²⁵ Azer Parrocha, "Boao Forum in Manila reflects support in PH-China relations: Duterte," no. 22.06.22 (2019). <https://www.pna.gov.ph/articles/1067902>.

²⁶ สีดา สอนศรี เอกสารการสอนประจำชุดวิชา 82327 อาเซียนเบื้องต้น (Introduction to ASEAN) พิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2561 เล่ม 2 สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมวิธีราช บทที่ 6 หน้า16

สหรัฐอเมริกาเป็นหลัก ยอมทำข้อตกลงทางการค้าทวิภาคีที่เสียเปรียบและให้สหรัฐอเมริกาเข้ามาตั้งฐานทัพเพื่อรับงบประมาณสนับสนุนสำหรับพัฒนาประเทศและเพื่อรักษาความมั่นคงภาคพื้นทะเลของฟิลิปปินส์เอง การยอมรับการถูกรบครองเชิงนโยบายผ่านรัฐบาลหลายสมัย²⁷ ทำให้เกิดปัญหาการเมืองภายในประเทศส่งผลต่อการดำเนินนโยบายต่างประเทศของฟิลิปปินส์ เกิดการต่อต้านภายในประเทศว่าการดำเนินนโยบายเช่นนี้ทำให้ฟิลิปปินส์ไม่พัฒนาอย่างที่ควรจะเป็น

จนกระทั่งปลาย ค.ศ.1991 วุฒิสมาชิกลงมติให้ฐานทัพสหรัฐอเมริกาทุกแห่งถอนกำลังออกจากฟิลิปปินส์ภายใน ค.ศ.1992²⁸ ถือเป็นเหตุการณ์สำคัญที่ฟิลิปปินส์แสดงให้เห็นถึงความต้องการอิสรภาพจากการถูกรบครองเชิงนโยบายของสหรัฐอเมริกา เหตุการณ์ครั้งนี้ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกาและฟิลิปปินส์เริ่มไม่ราบรื่น นายดูเตอร์เตรับรู้ข้อมูลสถานการณ์เหล่านี้ของประเทศผ่านประสบการณ์การเป็นผู้นำท้องถิ่นฟิลิปปินส์มาโดยตลอด ซึ่งนายดูเตอร์เตนั้นมีความเป็นชาตินิยมในตัวเองสูงและมีความคิดที่ไม่ต้องการให้ฟิลิปปินส์ตกเป็นอาณานิคมทางนโยบายของสหรัฐอเมริกา²⁹ เหมือนดังเช่นในอดีตที่ผ่านมา ดังนั้นเมื่อขึ้นมาดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีใน ค.ศ 2016 นายดูเตอร์เตจึงแสดงท่าทีอย่างชัดเจนโดยประกาศระหว่งการเยือนจีนครั้งแรกในเดือนตุลาคม ค.ศ. 2016 ว่า ฟิลิปปินส์ภายใต้การนำของเขาจะถอยห่างจากสหรัฐอเมริกามาเป็นพึ่งพาจีนในระยะยาว³⁰ การกำหนดนโยบายของเขาเกิดจากมุมมองที่ว่า การดำเนินการเช่นนี้เพื่อประโยชน์ของฟิลิปปินส์และเหมาะสมกับสถานการณ์ในขณะนั้นที่สุด ซึ่งกลยุทธ์นี้นายดูเตอร์เตรู้ดีว่าส่งผลต่อภาพลักษณ์ของเขาบนเวทีระหว่างประเทศและต่อความนิยมในตัวเขาภายในประเทศอีกด้วย เป็นสิ่งที่นายดูเตอร์เตต้องการแสดงออกให้ประชาชนฟิลิปปินส์เชื่อมั่นในตัวตนที่มาจากผู้นำท้องถิ่นว่าเข้าใจบริบทระหว่างประเทศและสามารถบริหารประเทศให้เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาตินั่นเอง

อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะมีความคิดชาตินิยมเข้มข้น รับรู้ถึงการเสียเปรียบของฟิลิปปินส์ต่อสหรัฐอเมริกาและประกาศจุดยืนที่จะถอยห่างความสัมพันธ์ แต่การมีปัญหากับชาติมหาอำนาจ

²⁷ สีดดา สอนศรี, *เอเชียตะวันออกเฉียงใต้: นโยบายการต่างประเทศในยุคโลกาภิวัตน์*, ed. สีดดา สอนศรี (โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย: โครงการฝึกอบรมหลักสูตรพิเศษ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2546).

²⁸ สีดดา สอนศรี, *เอเชียตะวันออกเฉียงใต้: นโยบายการต่างประเทศหลังวิกฤตเศรษฐกิจ (ค.ศ. 1997-2006)* (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550)

²⁹ Teehankee, "Duterte's Resurgent Nationalism in the Philippines: A Discursive Institutional Analysis".

³⁰ Edcel Ibarra, "The Philippines 'Pivot' to China: A Review of Perspectives," *CIRSS* 4, no. 9 (2017), <https://www.think-asia.org/bitstream/handle/11540/6928/Vol-IV-No-9-0426.pdf?sequence=1>.

เช่นสหรัฐอเมริกาเป็นสิ่งที่ไม่ควรกระทำซึ่งนายคูเตอร์เตเข้าใจบริบทนี้เป็นอย่างไรจึงปรับท่าทีของนโยบายโดยเริ่มพัฒนาความสัมพันธ์กับสหรัฐอเมริกาไปในทิศทางที่ดีขึ้น ประเด็นนี้เห็นได้ชัดผ่านเหตุการณ์ใน ค.ศ. 2017 สหรัฐอเมริกาได้เข้ามาช่วยเหลือกองทัพฟิลิปปินส์ กรณีต่อสู้กับผู้บงกช นิกายพันดาเมนทัลลิสต์ทางศาสนาในเมืองมาราวิทางตอนใต้ นอกจากนี้รัฐบาลวอชิงตันยังตอบสนองต่อข้อเรียกร้องของนายคูเตอร์เตในการแก้ไขประวัติศาสตร์ผ่านการส่งคืน “ระฆังแห่งบาลังกีก้า” ให้แก่ฟิลิปปินส์ใน ค.ศ. 2018 และใน ค.ศ. 2020 นายไมค์ ปอมเปโอ รัฐมนตรีต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา ยืนยันว่าสนธิสัญญา (The Mutual Defense Treaty: MDT) มีผลบังคับใช้กับทะเลจีนใต้ได้ แต่ความสัมพันธ์ทวิภาคีระหว่างฟิลิปปินส์และสหรัฐอเมริกาก็ลดลงแตะระดับต่ำสุดอีกครั้งใน ค.ศ. 2020 เช่นกัน เมื่อนายคูเตอร์เตยกเลิกข้อตกลงว่าด้วยการเยือนของกองกำลังทหาร (Visiting Forces Agreement: VFA) จากสหรัฐอเมริกา เพราะนายคูเตอร์เตต้องการให้จีนและสหรัฐอเมริกาเห็นว่าฟิลิปปินส์นั้นไม่เลือกข้าง

จะเห็นได้ว่าวิธีคิดและกำหนดนโยบายของนายคูเตอร์เตนั้นมาจากระบบความเชื่อของตนเองที่มีแนวคิดชาตินิยม ประกอบเข้ากับการตีความจากประสบการณ์ในอดีตที่ฟิลิปปินส์ต้องเป็นเมืองขึ้นทางนโยบายของสหรัฐอเมริกา รู้สึกว่าฟิลิปปินส์เสียเปรียบจึงไม่ชอบสหรัฐอเมริกาที่หาประโยชน์จากฟิลิปปินส์มากเกินไป นายคูเตอร์เตจึงดำเนินนโยบายต่างประเทศที่พยายามรักษาระยะห่างกับสหรัฐอเมริกา หันหน้าเข้าหาจีนมากขึ้นและเพื่อลดแรงกดดันในการเผชิญหน้าเรื่องข้อพิพาททางทะเลกับจีนด้วยการพยายามสร้างความร่วมมือระหว่างกันแทน ขณะเดียวกันในการหันหน้าเข้าหาจีนนั้นนายคูเตอร์เตพยายามแสดงให้เห็นจีนว่าฟิลิปปินส์ไม่ต้องการให้เกิดประวัติศาสตร์ซ้ำรอยในการเป็นเมืองขึ้นทางนโยบายของชาติมหาอำนาจอีก

ส่วนที่สาม: ความต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลง

ของนโยบายต่างประเทศฟิลิปปินส์ต่อจีน ระหว่างค.ศ. 2016-2021

ดังที่กล่าวไว้ถึงข้อสังเกตเรื่องการเปลี่ยนแปลงท่าทีหลายครั้งซึ่งเป็นกลยุทธ์ในดำเนินนโยบายต่างประเทศของนายคูเตอร์เต โดยเฉพาะกับสหรัฐอเมริกาที่เป็นพันธมิตรมาช้านาน เมื่อต้องการถอยห่างจากสหรัฐอเมริกาซึ่งนายคูเตอร์เตไม่พอใจที่ถูกท้วงติงด้านสิทธิมนุษยชนในการดำเนินนโยบายปราบปรามยาเสพติดของเขา นายคูเตอร์เตจึงแสวงหาพันธมิตรที่คิดว่าจะสามารถช่วย

การดำเนินนโยบายต่างประเทศได้ผลดีและจีนคือคำตอบของเขา จีนเป็นพันธมิตรของฟิลิปปินส์ที่นายดูเตอร์เตให้ความสำคัญอย่างมาก เห็นได้จากการที่นายดูเตอร์เตเดินทางไปเยือนจีนมากกว่า 4 ครั้งระหว่าง ค.ศ. 2016-2021 ก่อนเข้ารับตำแหน่งในวันที่ 30 มิถุนายน ค.ศ.2016 นายดูเตอร์เตประกาศว่าเขาต้องการความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับจีนและเขาจะไม่ดำเนินการต่อกับโครงการปรับปรุงทางทหารที่ริเริ่มโดยผู้นำรุ่นก่อนที่เน้นด้านความมั่นคง เขาระบุว่าเขาจะไม่เน้นการพัฒนาสมรรถนะกองทัพฟิลิปปินส์เหมือนดังเช่นในสมัยของประธานาธิบดีอากิโน ที่ 3 นายดูเตอร์เตในช่วงเวลานั้นเริ่มดำเนินนโยบายไปในแนวทางเดียวกันกับอดีตประธานาธิบดีกลอเรีย มากาปากัล อาร์โรโย เคยทำไว้ซึ่งนโยบายความมั่นคงแห่งชาติของนางอาร์โรโยเน้นไปที่สร้างความสัมพันธ์กับจีน ไม่ใช่การป้องกันอาณาเขตและมุ่งเน้นไปที่การแสดงจุดยืนให้เป็นที่กลางเพื่อความมั่นคงภายในประเทศที่มีความท้าทายด้านก่อการร้ายและการก่อความไม่สงบ การพัฒนาสมรรถนะกองทัพฟิลิปปินส์เป็นวาระสำคัญในสมัยประธานาธิบดีอากิโน ที่ 3 เป็นการท้าทายจีนรวมไปถึงการอ้างสิทธิ์ทางทะเลในทะเลจีนใต้ที่กลายเป็นกรณีพิพาทในเวลาต่อมา นายดูเตอร์เตหันมาปรับปรุงความสัมพันธ์ทวิภาคีกับจีน โดยลดการงบประมาณด้านการป้องกันดินแดนลง จากประเด็นนี้สังเกตว่าภายใต้การดำเนินนโยบายของนายดูเตอร์เต ฟิลิปปินส์กลับไปใช้กลยุทธ์ป้องกันความเสี่ยงโดยหันหน้าเข้าหาจีน³¹ เห็นได้ว่ามุมมองของนายดูเตอร์เตนั้นตั้งใจเปลี่ยนทิศทางการดำเนินนโยบายต่างประเทศต่อจีนเพื่อลดแรงกดดันที่ต่อเนื่องมาจากกรณีพิพาททางทะเล เขาได้เริ่มเดินทางไปเยือนจีนเพื่อเป็นการแสดงออกอย่างชัดเจนมากขึ้น

การเยือนจีนครั้งแรกของนายดูเตอร์เต วันที่ 18 ตุลาคม ค.ศ. 2016 การเยือนครั้งนี้มีนักธุรกิจกว่า 400 คนเข้าร่วมด้วยซึ่งทางจีนยินดีต้อนรับโดยได้กล่าวว่าเป็นโอกาสที่ดีในการรื้อฟื้นความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศ หลังความตึงเครียดอันยาวนานจากกรณีพิพาททางทะเลและนายดูเตอร์เตก็ได้ประกาศในการเยือนครั้งนี้อย่างชัดเจนถึงการถอยห่างจากสหรัฐอเมริกาพันธมิตรเก่าแก่และหันมากระชับความสัมพันธ์กับจีนแทน³² นายดูเตอร์เตแสดงถึงความตั้งใจสานสัมพันธ์กับจีนอย่างจริงจังรวมถึงต้องการมีระยะห่างกับสหรัฐอเมริกาด้วยการใช้เวทีการเยือนจีนแสดงจุดยืนให้

³¹ Castro, "The Duterte Administration's Foreign Policy: Unravelling the Aquino Administration's Balancing Agenda on an Emergent China." P.148

³² Cabacungan Gil C. Dumlaio-Abadilla Doris, "Big business group to join Duterte in China," *Inquirer.net*, 13.10.2016 2016, <https://newsinfo.inquirer.net/824775/big-business-group-to-join-duterte-in-china>.

สหรัฐอเมริกาเห็นอย่างโจ่งแจ้ง สถานการณ์นี้เป็นการต่อต้านสหรัฐอเมริกาอย่างชัดเจนที่ออกมาจากความคิดชาตินิยมอย่างแรงกล้าของนายดูเตอร์เตที่รับรู้มาตลอดว่าฟิลิปปินส์เป็นเมืองขึ้นทางนโยบายของสหรัฐอเมริกามาานาน ซึ่งวิเคราะห์ได้ว่าผู้นำที่มีการตอบสนองทางอารมณ์ต่อสถานการณ์ตรงหน้าจากประสบการณ์หรือความทรงจำก่อนหน้านี้นี้มีแนวโน้มที่จะแสดงถึงความคิดของเขาออกมาอย่างชัดเจนในการกำหนดนโยบายต่างประเทศ³³

ต่อมาการเยือนครั้งที่ 2 ระหว่างวันที่ 13-17 พฤษภาคม ค.ศ. 2017 นายดูเตอร์เตตอบรับการเข้าร่วมประชุมความร่วมมือนานาชาติหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (The Belt and Road Forum for International Cooperation: BRF) จัดขึ้น ณ กรุงปักกิ่ง³⁴ เขาได้กล่าวระหว่างเข้าร่วมประชุมว่าการเข้าร่วมประชุม BRF อย่างต่อเนื่องของฟิลิปปินส์คือการยอมรับวิสัยทัศน์ของการเชื่อมต่อระดับโลกเพื่อความเจริญรุ่งเรืองร่วมกัน ก่อนหน้านั้นในเดือน มีนาคม ปีเดียวกัน ฟิลิปปินส์ภายใต้การบริหารของนายดูเตอร์เตและจีนได้ลงนามในโครงการพัฒนาหกปี (The Six-Year Development Program: SYDP) ซึ่งเป็นกรอบความร่วมมือทางการค้าและเศรษฐกิจ ร่วมกับข้อตกลงอื่นๆ สำหรับโครงการโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญอีกสองโครงการที่ดำเนินการในจังหวัดวิซายาสและจังหวัดมินดาเนาภายใต้โครงการ Build-Build-Build นอกจากนี้ นายดูเตอร์เตได้เจรจาให้เงินทบทวนการให้สินเชื่อสำหรับโครงการที่สำคัญ ได้แก่ โครงการชลประทาน Chico River Pump มูลค่า 53.6 ล้านดอลลาร์ในจังหวัด คากายัน และ กาลิงคา รวมไปถึง โครงการเขื่อน New Centennial Water Source-Kaliwa มูลค่า 374 ล้านดอลลาร์ในจังหวัดกีซอน และ 3.01 พันล้านดอลลาร์ สำหรับการสร้างทางรถไฟสายเหนือ-ใต้³⁵ ในการประชุม BRF 2018³⁶ นายดูเตอร์เตกล่าวชื่นชมความเข้มแข็งของประธานาธิบดีสี จิ้นผิง เขาพยายามนำเสนอประโยชน์ของโครงการ “Build-Build-Build” และหลีกเลี่ยงที่จะยกประเด็นข้อพิพาททะเลจีนใต้ที่รัฐชายฝั่งหลายรัฐอยากเจรจากับ

³³ Hudson, *Foreign Policy Analysis: Classic and Theory*.p.41

³⁴ Trisha Macas, "Duterte returns to Cambodia, China for economic forums, to visit OFWs in Hong Kong," (8.5.2017 2017). <https://news.abs-cbn.com/news/04/25/19/philippines-ready-for-more-belt-and-road-projects-with-china-duterte>.

³⁵ Marcelo Ver, "Duterte: China an 'important ingredient' in 'Build, Build, Build' program," (10.04.2018 2018). <https://www.cnnphilippines.com/news/2018/04/09/duterte-china-xi-jinping-build-build-build.html>.

³⁶ Quiano Kathy, "Philippines President Rodrigo Duterte says he needs China, 'loves' Xi Jinping," (09.04.2018 2018). <https://edition.cnn.com/2018/04/09/asia/duterte-xi-jinping-boao-forum-intl/index.html>.

จีนขึ้นมาพูดคุย แสดงให้เห็นว่านายดูเตอร์เตเข้าใจถึงการควบคุมสถานการณ์ไม่ให้กระทบต่อความหวังในการเจรจาที่ฟิลิปปินส์ต้องได้รับประโยชน์สูงสุด หลังจากที่เขาพยายามรื้อฟื้นความสัมพันธ์กับจีนให้กลับมาเป็นไปในทิศทางที่ราบรื่น ใน ค.ศ. 2018 การเงินลงทุนจากจีนในเศรษฐกิจฟิลิปปินส์เพิ่มขึ้นเป็นเกือบ 200 ล้านดอลลาร์ ต่างกันมากเมื่อเทียบกับ 570,000 ดอลลาร์ใน ค.ศ. 2015 ที่ระดับของความสัมพันธ์ระหว่างประธานาธิบดี จิ้นผิง และประธานาธิบดีเบนิกโน อากีโนที่ 3 มีความตึงเครียดสูงสุด เดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 2018 ระหว่างการเยือนต่างประเทศของประธานาธิบดีสี จิ้นผิง ที่ประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีการเจรจาลงนามข้อตกลงหลายฉบับเพื่อขยายความร่วมมือระหว่างทั้งสองฝ่ายในด้านต่างๆ เป็นการกระชับความสัมพันธ์ให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

เบื้องหลังการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์ไปสู่การเป็นหุ้นส่วนกับพันธมิตรใหม่ของฟิลิปปินส์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสัมพันธ์กับจีนที่ชัดเจนขึ้นอย่างมากนี้ มาจากการรับรู้ที่นายดูเตอร์เตตีความโดยเล็งเห็นประโยชน์ของการเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งในยุทธศาสตร์ ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (Belt and Road Initiative: BRI) ของจีน นายดูเตอร์เตใช้วิธีการทางการทูตเจรจาเพื่อให้เกิดผลประโยชน์แลกเปลี่ยนที่เหมาะสม เช่น การนำเสนอโครงการ Build-Build-Build ให้เชื่อมโยงกันยุทธศาสตร์ BRI ของจีน ซึ่งจีนในสมัยของประธานาธิบดีสี จิ้นผิง มีนายหวัง ยี่ รัฐมนตรีต่างประเทศเป็นผู้กรุยทางให้จีนเป็นพันธมิตรกับชาติต่างๆ จีนจึงกระชับความสัมพันธ์กับฟิลิปปินส์มากขึ้นสมัยของนายดูเตอร์เต การเยือนจีนครั้งที่ 4 ในเดือนเมษายน ค.ศ.2019 เพื่อเข้าร่วมประชุม BRF 2019 นายดูเตอร์เตแสดงความเห็นสนับสนุนโครงการ Belt and Road Initiative (BRI) ของจีนที่มีแผนที่จะเชื่อมโยงปักกิ่งกับส่วนที่เหลือของเอเชีย แอฟริกาและยุโรป ผ่านท่าเรือ ทางรถไฟ ถนนและนิคมอุตสาหกรรมต่างๆ อย่างเต็มที่ว่าหากตระหนักอย่างเต็มที่ แผนโครงสร้างพื้นฐานระดับโลกสามารถกำหนดเวทีสำหรับภูมิทัศน์ของเศรษฐกิจโลกในปีต่อ ๆ ไปได้³⁷ ในเดือนกันยายน ค.ศ. 2019 นายดูเตอร์เตไปเยือนจีนอีกครั้งตามคำเชิญของประธานาธิบดีสี จิ้นผิงของจีน ซึ่งการเยือนจีนครั้งนี้ของนายดู

³⁷ Merez Arianne, "Philippines ready for more Belt and Road projects with China: Duterte," (25.04.2019 2019).
[https://news.abs-cbn.com/news/04/25/19/philippines-ready-for-more-belt-and-road-projects-with-china-duterte.](https://news.abs-cbn.com/news/04/25/19/philippines-ready-for-more-belt-and-road-projects-with-china-duterte)

เตอร์เตนับเป็นครั้งที่ 5 ของเขา และนับเป็นครั้งที่ 8 ที่เขาได้พบกับประธานาธิบดีสี จิ้นผิง³⁸ ผู้นำทั้งสองได้หารือเกี่ยวกับความสำเร็จที่ทั้งสองประเทศได้ทำร่วมกันหลังจากยกระดับความสัมพันธ์ทวิภาคีไปสู่ความร่วมมือเชิงยุทธศาสตร์ที่ครอบคลุม หลังจากการเยือนปักกิ่งของนายดูเตอร์เตได้เดินทางไปทางใต้สู่เมืองกวางโจว เพื่อพบกับรองประธานาธิบดีหวาง ฉีซาน ของจีนอีกด้วย ความพยายามในการเดินทางไปเยือนจีนหลายครั้งของนายดูเตอร์เตมองอีกนัยหนึ่งได้ว่าเป็นการลงทุนอย่างมากทางภาพลักษณ์เพื่อให้ได้รับการยอมรับจากประชาชนฟิลิปปินส์ในการพยายามโน้มน้าวให้เห็นถึงประโยชน์ในการสานความสัมพันธ์กับจีนอันจะนำมาซึ่งเงินลงทุนที่จำเป็นสำหรับฟิลิปปินส์ มีรายงานว่ามีการลงนามข้อตกลงทางเศรษฐกิจมูลค่า 24,000 ล้านดอลลาร์ผ่าน BRI เพียงอย่างเดียวซึ่งสร้างโอกาสในการทำงานของชาวฟิลิปปินส์เพิ่มขึ้นอย่างมาก ความคาดหวังในการสานความสัมพันธ์กับจีนในมุมมองของนายดูเตอร์เตก็เพื่อนำการลงทุนมูลค่ามหาศาลมาสู่ฟิลิปปินส์ และหลีกเลี่ยงความขัดแย้งที่ตึงเครียดเพื่อลดแรงกดดันจากจีนและคานอำนาจสหรัฐอเมริกาตนเอง

แต่ความสัมพันธ์และผลประโยชน์ระหว่างประเทศที่ทำความตกลงกันอย่างเป็นทางการกับจีนที่ควรจะส่งผลดีต่อ นโยบาย Build-Build-Build ของนายดูเตอร์เตกลับไม่ได้อย่างที่ควร พบว่าโครงสร้างพื้นฐานในท้องถิ่นของรัฐบาลฟิลิปปินส์ตามที่จีนที่สัญญาไว้ว่าจะให้ความช่วยเหลือด้านการพัฒนานั้นงบประมาณกลับลงไปไม่ถึงโครงการส่วนใหญ่และโครงการที่ได้รับการสนับสนุนจากจีนมีเพียงไม่กี่โครงการเท่านั้น ส่วนความคืบหน้าในการก่อสร้างโครงการก็ล่าช้ากว่าที่ควรจะเป็น³⁹ ทำให้ต่อมาประชาชนชาวฟิลิปปินส์เริ่มไม่สนับสนุนแนวทางนโยบายต่างประเทศของนายดูเตอร์เตที่มีต่อจีน และเมื่อเกิดการแพร่ระบาดใหญ่ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ฟิลิปปินส์ภายใต้การบริหารของนายดูเตอร์เตต้องปรับการใช้งบประมาณเพื่อแก้ปัญหาการระบาดของไวรัสโคโรนาซึ่งใช้งบประมาณจำนวนมหาศาล ส่งผลต่อโครงการในนโยบาย Build-Build-Build โดยตรง⁴⁰ ผลกระทบดังกล่าวทำให้มุมมองเชิงลบของประชาชนฟิลิปปินส์ต่อจีนเพิ่มมากขึ้น

³⁸ "Philippine President Rodrigo Duterte to visit China next week," *CGTN*, 23.08.2019 2019, <https://news.cgtn.com/news/2019-08-23/Philippine-President-Rodrigo-Duterte-to-visit-China-next-week--JnTg9xZR20/index.html>.

³⁹ Ben O. de Vera, "China 'slow' to provide loans for Duterte's 'Build, Build, Build'," (03.02.2020 2020). <https://business.inquirer.net/289590/china-slow-to-provide-loans-for-dutertes-build-build-build-pernia>.

⁴⁰ Aron Jan Mitchell Sierva, "What the Build! Build! Build! Program truly destroys," (2021), <https://uplbperspective.org/2021/02/18/what-the-build-build-build-program-truly-destroys/>.

อย่างไรก็ตามท่าทีต่อต้านปฏิบัติการของจีนในทะเลจีนใต้ยังคงเป็นจุดยืนที่เป็นทางการของนายดูเตอร์เต⁴¹ แม้ว่าจะมีการไปเดินทางไปเยือนปักกิ่งมากกว่า 4 ครั้งระหว่างที่ดำรงตำแหน่งอยู่ สะท้อนให้เห็นว่าการวิเคราะห์สถานการณ์ที่เผชิญอยู่เพื่อดำเนินนโยบายต่างประเทศแบบอิสระของนายดูเตอร์เตนั้น ผันแปรไปตามผลประโยชน์ที่ชาติต้องการผ่านการคิดคำนวณของเขาในแต่ละช่วงเวลา ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกาและฟิลิปปินส์เป็นตัวแปรหนึ่งที่สำคัญในการดำเนินนโยบายต่างประเทศของนายดูเตอร์เตต่อจีนเช่นกัน การที่ฟิลิปปินส์เผชิญหน้ากับจีน ใน ค.ศ. 2013 สมัยของนายอากิโน ที่ 3 หลังจากเริ่มฟื้นฟูความสัมพันธ์กับสหรัฐอเมริกาควบคู่ไปกับการใช้สิทธิกฎหมายระหว่างประเทศ แม้ว่าจะมีการวิจารณ์เกี่ยวกับความคลุมเครือของสหรัฐอเมริกาในขณะนั้น แต่นายอากิโน ที่ 3 พยายามดำเนินนโยบายเพื่อให้ฟิลิปปินส์มีจุดยืนที่ชัดเจนบนเวทีโลกว่าอยู่ข้างสหรัฐอเมริกา เมื่อมาถึงสมัยของนายดูเตอร์เตในช่วงต้นวาระมีการประกาศจุดยืนชัดเจนว่าจะถอยห่างจากสหรัฐอเมริกาและหันมาสร้างความสัมพันธ์กับจีน แต่นายดูเตอร์เตก็ไม่สามารถหลีกเลี่ยงการคงความสัมพันธ์กับสหรัฐอเมริกาที่ยังคงมีอิทธิพลต่อฟิลิปปินส์ในฐานะพันธมิตรเก่าแก่ได้ เห็นได้จากลงนามผ่านสนธิสัญญาต่างๆด้านความร่วมมือทางทหารกับสหรัฐอเมริการวมไปถึงการสนับสนุนทางด้านอาวุธยุทโธปกรณ์ที่สหรัฐอเมริกาให้แก่ฟิลิปปินส์ เป็นเพราะนายดูเตอร์เตมีความเข้าใจต่อสถานการณ์เป็นอย่างดีที่ผ่านมามั้งจะไม่พอใจที่ฟิลิปปินส์เสียเปรียบ แต่สหรัฐอเมริกาคือชาติมหาอำนาจพันธมิตรเก่าที่ไม่ควรขัดแย้งด้วย ดังนั้นสาระสำคัญของการกำหนดนโยบายต่างประเทศลักษณะนี้ในมุมมองของนายดูเตอร์เตก็เพื่อต้องการยับยั้งไม่ให้สหรัฐอเมริกาเข้ามาแทรกแซงนโยบายและกิจการภายในของฟิลิปปินส์ดังเช่นในอดีตอีกจึงแสดงออกผ่านความพยายามเป็นพันธมิตรและหุ้นส่วนทางการค้ากับจีน นายดูเตอร์เตเข้าใจเป็นอย่างดีว่าจีนเป็นมหาอำนาจใหม่ที่กำลังแผ่ขยายอำนาจในภูมิภาคนี้ หากต้องการรักษาสันติภาพในภูมิภาคและเสถียรภาพภายในประเทศก็ไม่ควรแข็งข้อด้วย แต่ควรหาทางพัฒนาความร่วมมือกับมหาอำนาจอย่างจีนจะเป็นหนทางที่เหมาะสมกับฟิลิปปินส์มากกว่า

นายดูเตอร์เตพยายามสร้างความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับจีน แต่มีการเปลี่ยนท่าทีทั้งเป็นมิตรและต่อต้านสลับกันตลอดช่วงเวลา 5 ปี ของการบริหารประเทศของเขา ซึ่งช่วงหลังเริ่มมีเสียงคัดค้านจากภาคประชาชนรวมถึงกระแสจากกองทัพที่เริ่มสับสนในการดำเนินการตามนโยบายต่างประเทศ

⁴¹ Erin Cook, "Duterte's Fifth China Visit: Heavy on Promise, Light on Results," *The Diplomat*, 2019, <https://thediplomat.com/2019/09/dutertes-fifth-china-visit-heavy-on-promise-light-on-results/>.

ของนายคูเตอร์เตเช่นกัน กล่าวได้ว่าเป็นจุดอ่อนในการดำเนินนโยบายต่างประเทศแบบอิสระของนายคูเตอร์เต เป็นผลมาจากมุมมองที่คิดเร็วทำเร็วแต่ไม่สื่อสารให้ชัดเจนถึงภาพรวมของนโยบายในแต่ละช่วงเพื่อให้ทีมงานที่รับช่วงในการทำงานเห็นภาพเดียวกัน แม้ว่าฟิลิปปินส์ภายใต้การบริหารของนายคูเตอร์เตมีความแข็งแกร่งและยืดหยุ่นในการปรับเปลี่ยนนโยบายมากขึ้นและนายคูเตอร์เตประกาศว่าฟิลิปปินส์ดำเนินนโยบายต่างประเทศแบบอิสระ แต่ในความสัมพันธ์กับจีนและสหรัฐอเมริกา นั้นเขาพยายามถ่วงดุลความสัมพันธ์กับประเทศมหาอำนาจทั้งสองไว้ การดำเนินนโยบายในช่วงเวลาดังกล่าวจึงมีลักษณะ “อเมริกาน้อยลง จีนมากขึ้น”⁴² เห็นได้จากความสัมพันธ์ทวิภาคีระหว่างสหรัฐอเมริกาและฟิลิปปินส์ยังคงตึงเครียดเพราะความสัมพันธ์ที่ห่างเหินไปช่วงหนึ่งในอดีต แต่นายคูเตอร์เตมิได้มีท่าทีแข็งกร้าวอย่างชัดเจนต่อเนื่องเพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงการกระทบต่อความสัมพันธ์ซึ่งส่งผลต่อประโยชน์ที่ฟิลิปปินส์จะได้รับ ซึ่งจีนย่อมสังเกตเห็นว่าสหรัฐอเมริกาและฟิลิปปินส์ยังคงมีความสัมพันธ์ที่ตึงเครียดไม่ขาดจากการที่นายคูเตอร์เตกลับมาทำข้อตกลงว่าด้วยการเยือนฟิลิปปินส์ของกองกำลังทหาร (Visiting Forces Agreement: VFA) กับสหรัฐอเมริกาในปลาย ค.ศ.2021 ทั้งนี้ได้ประกาศจะยกเลิกการต่ออายุข้อตกลงดังกล่าวก่อนหน้านี้⁴³ แต่นายคูเตอร์เตก็แก้ไขสถานการณ์จากหนักให้เป็นเบาด้วยการออกมาปกป้องจีนจากกรณีเกิดการระบาดของไวรัสโคโรนา (COVID-19) เมื่อสหรัฐอเมริกาออกมาโจมตีจีนในฐานะต้นเหตุที่ทำให้เกิดการระบาดพร้อมกับแสดงความขอบคุณเงินที่ส่งอุปกรณ์และบุคลากรทางการแพทย์เข้ามาสนับสนุน

การที่ฟิลิปปินส์ภายใต้การบริหารของนายคูเตอร์เตเพิ่มความสัมพันธ์กับจีนแม้ว่าจะมีกรณีพิพาททะเลจีนใต้และไม่ตัดความสัมพันธ์กับสหรัฐอเมริกา ตั้งอยู่ในระบบความเชื่อ การรับรู้ข้อมูลประสบการณ์ในอดีตของนายคูเตอร์เตซึ่งเป็นผู้วางนโยบายของฟิลิปปินส์ซึ่งได้ตัดสินใจว่า ความร่วมมือระหว่างประเทศสามารถทำได้ในหลายมิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคง ฟิลิปปินส์เป็นประเทศขนาดเล็กจำเป็นต้องแสวงหาพันธมิตรอื่นที่ตนเองจะพึ่งพาด้านผลประโยชน์ได้ การใช้เครื่องมือทางการทูตกับมหาอำนาจตะวันออกเช่นจีนโดยดำเนินนโยบายที่เป็นมิตรมากขึ้น ช่วยให้ฟิลิปปินส์ได้รับผลประโยชน์ที่ต้องการและลดแรงกดดันในหลายกรณีที่ฟิลิปปินส์

⁴² มติชนสุดสัปดาห์, "ความสัมพันธ์สามเสา จีน-สหรัฐ-ฟิลิปปินส์," (17 กุมภาพันธ์ 2564).
https://www.matichonweekly.com/column/article_398939.

⁴³ "Philippines cancels termination of VFA with U.S.," 2021, accessed 18.08.2021,
http://www.xinhuanet.com/english/asiapacific/2021-07/30/c_1310097015.htm.

และจีนไม่ลงรอยกัน เช่น กรณีพิพาทในทะเลจีนใต้ รวมถึงทำให้ฟิลิปปินส์มีฐานะมั่นคงในเวทีระหว่างประเทศมากขึ้น การดำเนินนโยบายเช่นนี้เกิดจากความชัดเจนของนายดูเตอร์ที่ตั้งใจสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจและสังคมเพราะเชื่อว่าสามารถร่วมมือกันได้ถ้าหากยอมรับเงื่อนไขซึ่งกันและกัน การทูต ความร่วมมือทางเศรษฐกิจและสังคมถือเป็นกลไกสำคัญในการรักษาผลประโยชน์ สิ่งที่นายดูเตอร์คาดหวังจากการมีปฏิสัมพันธ์มิใช่เรื่องความมั่นคงเพียงอย่างเดียวแต่เป็นความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่จะช่วยให้ชาติพัฒนาอย่างมีศักยภาพ

ส่วนที่สี่: วิเคราะห์การกำหนดนโยบายต่างประเทศฟิลิปปินส์ต่อจีนในอนาคต

ความพยายามของนายดูเตอร์ต่อกับนโยบายต่างประเทศแบบอิสระที่ดำเนินต่อจีน ระหว่าง ค.ศ. 2016-2021 ตลอดระยะเวลาของการดำเนินนโยบายต่อจีนด้วยวิถีทางการทูตเพื่อให้เกิดผลประโยชน์แลกเปลี่ยนที่เหมาะสม นายดูเตอร์เต นำเสนอโครงการโครงสร้างพื้นฐานของฟิลิปปินส์ ซึ่งคือ นโยบาย Build-Build-Build ต่อจีนและพยายามแสดงออกถึงความตั้งใจในการสานสัมพันธ์ ด้วยการเดินทางไปเยือนจีนมากกว่า 4 ครั้ง รวมถึงการเข้าพบ ประธานาธิบดีสี จิ้นผิง ถึง 8 ครั้งในวาระต่างๆตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา นายดูเตอร์เตคาดหวังถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการเจรจาเพื่อนำเงินสนับสนุนที่ได้มาพัฒนาเศรษฐกิจของฟิลิปปินส์ แต่พบว่าไม่เป็นไปอย่างที่เขาคาดการณ์ไว้ทั้งหมด โครงสร้างพื้นฐานของฟิลิปปินส์ตามนโยบาย Build-Build-Build ที่เขาวางแผนไว้ ได้รับเงินทุนจากจีนเพื่อพัฒนาน้อยกว่าที่คาดหวังไว้อย่างเห็นได้ชัด จากการได้รับงบประมาณเพียง 2 โครงการจากที่นำเสนอไว้มากกว่านั้น และการระบาดของไวรัสโคโรนา (COVID-19) ก็เป็นตัวแปรที่ไม่คาดคิดซึ่งผลกระทบต่อการจัดสรรงบประมาณในการบริหารประเทศ ส่งผลทำให้ความนิยมในตัวนายดูเตอร์เตในช่วงปลายสมัยลดลง แต่เขาก็ยังคงพยายามรักษาความสัมพันธ์กับจีนไว้อย่างต่อเนื่องเพื่อประโยชน์ในการคานอำนาจของสหรัฐอเมริกาที่เป็นพันธมิตรเก่าแก่ของฟิลิปปินส์ ทั้งที่ฟิลิปปินส์รู้ว่าสหรัฐอเมริกามีความจำเป็นที่จะต้องใช้พื้นที่ของฟิลิปปินส์ในการปฏิบัติการทางทหารเพื่อแผ่อำนาจตามยุทธศาสตร์ความมั่นคงในเอเชีย-แปซิฟิกของสหรัฐอเมริกาโดยที่ฟิลิปปินส์ก็ได้รับประโยชน์จากปฏิบัติการนี้เช่นกันเพราะเป็นการช่วยลดภาระในการเฝ้าระวังปฏิบัติการในพื้นที่ทะเลจีนใต้ของจีน

ประเด็นนี้สะท้อนถึงความคิดของนายคูเตอร์อย่างชัดเจนว่าการดำเนินนโยบายต่างประเทศแบบอิสระของเขาเกิดจากการวิเคราะห์ข้อมูลต่อเนื่องจากอดีตถึงปัจจุบันทั้งจากประสบการณ์ส่วนตัวและประสบการณ์การทำงานจากระดับการเมืองท้องถิ่นจนถึงการก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำประเทศเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่เหมาะสมที่สุด เป็นมุมมองของผู้นำที่มีแนวคิดชาตินิยมที่ต้องแสวงหาผลประโยชน์ให้กับชาติตนเองให้มากที่สุด จึงพยายามสร้างความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจและการเมืองที่ร่วมมือกับจีนที่จะสามารถทำให้ฟิลิปปินส์ได้รับผลประโยชน์ที่พอใจ ณ ช่วงเวลาที่ต้องการ อันจะทำให้นายคูเตอร์ได้รับการยอมรับจากประชาชนถึงความชอบธรรมในการกำหนดนโยบายต่างประเทศในแบบของตนเองว่าเหมาะสม การที่ฟิลิปปินส์ในสมัยนายคูเตอร์เดหันมาเพิ่มความร่วมมือกับจีนมากขึ้นแต่ในขณะเดียวกันก็ไม่ได้เพิกเฉยต่อความสัมพันธ์กับสหรัฐอเมริกาที่จำเป็นต้องรื้อฟื้นขึ้นมาใหม่โดยแสดงท่าทีแข็งกร้าวต่อรัฐบาลนายโอบามา แต่เจรจากับรัฐบาลนายทรัมป์ ซึ่งการกระทำดังกล่าวมองได้ว่านายคูเตอร์ต้องการให้สหรัฐอเมริกามองฟิลิปปินส์ว่าเป็นพันธมิตรที่ต้องมีการเจรจาตกลงแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ต่อกันไม่ใช่รัฐกันชนภายใต้การครอบงำของอเมริกาเหมือนในอดีต รัฐเล็กที่มีพื้นที่ชายฝั่งเช่นฟิลิปปินส์รู้ว่าเงินคือมหาอำนาจใหม่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การเป็นพันธมิตรกับจีนทำให้ฟิลิปปินส์สามารถใช้ความสัมพันธ์และการร่วมมือนี้อย่างเต็มที่จนทำให้จุดยืนของฟิลิปปินส์มีสถานะที่ดีขึ้นบนเวทีโลก ในสถานะเป็นรัฐเล็กที่สามารถดูแลและปกป้องผลประโยชน์ของตนเอง ตลอดจนสามารถมีปฏิสัมพันธ์อันดีกับทุกฝ่ายที่ไม่คุกคามกันจนเกินไป เพราะประชาคมโลกในปัจจุบันนั้นมีการเชื่อมโยงกันมากขึ้น ความร่วมมือและการพึ่งพากันบนเวทีโลกนั้นจึงเป็นเรื่องจำเป็นสำหรับทุกรัฐ โดยเฉพาะรัฐเล็กเช่นฟิลิปปินส์

นายคูเตอร์ได้ครบวาระการดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีในเดือนตุลาคม ค.ศ. 2021 โดยการเลือกตั้งประธานาธิบดีคนใหม่ของฟิลิปปินส์จะมีขึ้นในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 2022 ผู้นำใหม่ของฟิลิปปินส์ยังคงต้องพิจารณาถึงนโยบายต่างประเทศของฟิลิปปินส์ต่อจีนเป็นประเด็นสำคัญ เพราะการได้มาซึ่งเงินลงทุนและจุดยืนเพื่อรักษาระยะห่างกับสหรัฐอเมริกานั้น นายคูเตอร์ก็มีค่าใช้จ่ายในการแสดงจุดยืนของตัวเองในการดำเนินนโยบายแบบของเขาเช่นกัน เห็นได้จากงบประมาณจากความร่วมมือที่ได้รับจากยุทธศาสตร์ BRI ที่จีนมอบให้ฟิลิปปินส์นั้นน้อยกว่าที่คาดการณ์ไว้ ฟิลิปปินส์ต้องดำเนินนโยบายต่างประเทศที่เป็นมิตรต่อจีนต่อไปแต่ต้องทำข้อตกลงที่มีกรอบระยะเวลาที่ชัดเจนกว่าเดิมซึ่งข้อมูลนโยบายเหล่านี้ส่งผลต่อความเข้าใจของประชาชน

ชาวฟิลิปปินส์ เพราะนโยบาย Build-Build-Build ของนายดูเตอร์เตที่กำลังดำเนินการอยู่จะส่งผลกระทบต่อด้านงบประมาณไปสู่รัฐบาลใหม่ของฟิลิปปินส์เนื่องจากในสมัยของนายดูเตอร์เตนั้นเงินทุนช่วยเหลือส่วนใหญ่มาจากความสัมพันธ์กับจีน ดังนั้นภายใต้ผู้นำคนใหม่ ฟิลิปปินส์จะต้องผลักดันให้เกิดความร่วมมือเพื่อผลประโยชน์ด้านความมั่นคงและด้านเศรษฐกิจกับสหรัฐอเมริกา และเงินอย่างระมัดระวัง โดยเฉพาะกับเงินที่ฟิลิปปินส์มีประเด็นพิพาททะเลจีนใต้ที่ปัญหาเปรียบเสมือนคลื่นใต้น้ำที่จะมีผลต่อการสร้างความร่วมมือระหว่างจีนและฟิลิปปินส์ในอนาคต และความสัมพันธ์กับสหรัฐอเมริกาของฟิลิปปินส์ในช่วงท้ายวาระของนายดูเตอร์เตมีท่าทีชัดเจนว่าแน่นแฟ้นขึ้น ทั้งสองประเด็นนี้มีความสำคัญเท่าเทียมกันและไม่ได้แยกขาดจากกัน ผู้นำใหม่ของฟิลิปปินส์ต้องพิจารณาให้ถี่ถ้วนในการวางนโยบายต่างประเทศ แนวคิดที่สำคัญคือ การสร้างความร่วมมือเพื่อแสวงหาผลตอบแทนจากมหาอำนาจประเทศต่างๆ ในท่าทีที่เหมาะสมร่วมกัน พร้อมกับพยายามหาทางบริหารและบรรเทาความเสี่ยงในระยะยาวให้ลดน้อยลง

ส่วนที่ห้า: บทสรุป

ข้อสังเกตในการดำเนินนโยบายต่างประเทศของฟิลิปปินส์ต่อจีนของนายดูเตอร์เต ระหว่าง ค.ศ. 2016-2021 พบว่านายดูเตอร์เตมีการปรับท่าทีตลอดเวลา เน้นที่การสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐที่เอื้อประโยชน์ที่แต่ละฝ่ายต้องการ การที่นายดูเตอร์เตปรับเปลี่ยนท่าทีลดความแข็งกร้าวต่อจีนก็เพราะมองว่า อำนาจที่จีนมีอยู่นั้นเป็นความสามารถที่จะช่วยส่งเสริมให้ฟิลิปปินส์มีสมรรถนะและความมั่นคงมากขึ้นและจะส่งผลกระทบต่อความสามารถในการต่อรองกับสหรัฐอเมริกาพันธมิตรเก่าแก่ที่กลับมาสานสัมพันธ์กันอีกครั้ง อย่างไรก็ตามนายดูเตอร์เตแสดงท่าทีอย่างชัดเจนเช่นกันว่าไม่ต้องการให้สหรัฐอเมริกาเข้ามาครอบงำการดำเนินนโยบายและทำให้ฟิลิปปินส์ต้องตกเป็นรัฐกันชนของสหรัฐอเมริกาเหมือนที่ผ่านมา การเป็นพันธมิตรกับจีนจึงเป็นตัวเลือกที่ดีที่สุดของฟิลิปปินส์ในความคิดของนายดูเตอร์เต เขามองว่าการเน้นนโยบายทางการทหารและเศรษฐกิจเพียงสองด้านเป็นภาพที่กว้างเกินไป สิ่งที่ต้องคำนึงถึงคือความมั่นคงทางทหารและการพัฒนาเศรษฐกิจในฟิลิปปินส์จะไม่สามารถสัมฤทธิ์ผลได้เว้นแต่จะมีการดำเนินการขั้นตอนสำคัญคือการเจรจาทางการทูตที่มีประสิทธิภาพเพียงพอ

การกระทำของนายดูเตอร์ตั้งอยู่บนความเชื่อที่ว่าในความเป็นจริง “ชาตินิยม” คือแนวคิดสำคัญที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ของการพัฒนาประชาธิปไตยของฟิลิปปินส์ สำหรับฟิลิปปินส์และประเทศอื่นๆ ที่ค่อนข้างใหม่มีลักษณะสำคัญที่สุดของการพัฒนาทางการเมืองคือการสร้างชาติ ความรู้สึกของความสามัคคีแห่งชาติภายในและความรู้สึกของอัตลักษณ์แห่งชาติของประเทศต่างๆ เป็นสิ่งสำคัญสำหรับการพัฒนาประชาธิปไตย ชาตินิยมยังสามารถกระตุ้นเศรษฐกิจโดยตรงและกระตุ้นความพยายามในประเทศให้มองถึงความสามารถในการดึงดูดนักลงทุนเข้ามาช่วยให้เกิดการพัฒนาในชาติ นายดูเตอร์เปลี่ยนแปลงนโยบายต่างประเทศอย่างมากโดยปรับความสัมพันธ์ทางการทูตของฟิลิปปินส์เป็นความสัมพันธ์ที่เป็นมิตรและสร้างสรรค์มากขึ้นและการพยายามมีส่วนร่วมกับจีนเมื่อเทียบกับจุดยืนที่คงความสัมพันธ์กับสหรัฐอเมริกาไว้อย่างห่างๆ ความคิดและการแสดงออกในนโยบายของนายดูเตอร์เด่นชัดคือใช้ความเข้าใจของตนเองที่รับรู้ผ่านประสบการณ์ในอดีตต่อสถานการณ์ต่างประเทศของฟิลิปปินส์ นำมาตีความ เลือกระบุตนเองเข้ากับคุณค่า บทบาท สถานภาพแบบที่ต้องการ เลือกตั้งเป้าหมายและเลือกวิธีเพื่อให้บรรลุถึงความพอใจในความเป็นตัวตนของตนเอง บางครั้งมีการตั้งรกรากเพื่อที่จะเปลี่ยนแปลงตัวตนของตน ซึ่งมีได้เกิดขึ้นในสุญญากาศ แต่เกิดขึ้นในสภาพความเป็นจริงของสถานการณ์ที่ตนเองต้องเผชิญอยู่ การตัดสินใจในการดำเนินนโยบายต่างประเทศของนายดูเตอร์ที่ตัดสินใจในลักษณะแก้ปัญหาเฉพาะหน้าตลอดเวลาเพราะการรับรู้และตีความข้อมูลเพื่อกำหนดนโยบายนั้นนายดูเตอร์แต่คำนึงถึงความนิยมของประชาชนฟิลิปปินส์ต่อตนเองด้วย ผลลัพธ์ที่ตามมาอาจจะไม่เป็นไปตามการนึกคิดคาดหวังโดยลำพังของใครคนใดคนหนึ่ง ของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ซึ่งนายดูเตอร์แต่รู้ดีว่าแม้ว่าความเป็นจริงทางสังคมเช่นนี้จะมาจากการร่วมกันยึดถือเชื่อใช้โดยคนทั้งหลาย จนกระทั่งมันตั้งมั่นขึ้นมาส่งผลต่อทุกส่วนได้ก็ตาม แต่นั่นคือความเชื่อของนายดูเตอร์แต่ในฐานะผู้นำของฟิลิปปินส์ที่คาดการณ์ได้ว่าอาจจะเกิดผลเช่นนี้

บรรณานุกรม

- Amador Julio , Baladjay Dryk "The New Normal of President Duterte's Independent Foreign Policy." *ASIA PACIFIC BULLETIN* 540 (2020).
<https://www.eastwestcenter.org/system/tdf/private/apb540.pdf?file=1&type=node&id=39036>.
- Arianne, Merez. "Philippines Ready for More Belt and Road Projects with China: Duterte." (25.04.2019 2019). Accessed 23.6.2022. <https://news.abs-cbn.com/news/04/25/19/philippines-ready-for-more-belt-and-road-projects-with-china-duterte>.
- Balboa, Jenny D. "Duterte's Foreign Policy Pivot and Its Impact on Philippine Trade and Investments: An International Political Economy Perspective." Research Article. *Philippine Political Science Journal* 41, no. 1-2 (2020): 127-60.
<https://doi.org/https://doi.org/10.1163/2165025X-BJA10009>.
- Castro, Renato Cruz De. "The Duterte Administration's Appeasement Policy on China and the Crisis in the Philippine–Us Alliance." *Philippine Political Science Journal* 38, no. 3 (2017/09/02 2017): 159-81. <https://doi.org/10.1080/01154451.2017.1412161>.
- . "The Duterte Administration's Foreign Policy: Unravelling the Aquino Administration's Balancing Agenda on an Emergent China." *Journal of Current Southeast Asian Affairs* 35 (2016): 139-59.
<https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/186810341603500307>.
- Cook, Erin. "Duterte's Fifth China Visit: Heavy on Promise, Light on Results." *The Diplomat*, 2019. <https://thediplomat.com/2019/09/dutertes-fifth-china-visit-heavy-on-promise-light-on-results/>.
- Dumlao-Abadilla Doris, Cabacungan Gil C. . "Big Business Group to Join Duterte in China." *Inquirer.net*, 13.10.2016 2016. <https://newsinfo.inquirer.net/824775/big-business-group-to-join-duterte-in-china>.
- Hudson, Valerie *Foreign Policy Analysis: Classic and Theory*. Third ed. Edited by Traci Crowell. United Kingdom: Rowman & Littlefield, 2020.
- Ibarra, Edcel. "The Philippines "Pivot" to China: A Review of Perspectives." *CIRSS* 4, no. 9

(2017). <https://www.think-asia.org/bitstream/handle/11540/6928/Vol-IV-No-9-0426.pdf?sequence=1>.

Kathy, Quiano. "Philippines President Rodrigo Duterte Says He Needs China, 'Loves' Xi Jinping." (09.04.2018 2018). Accessed 26.6.2022. <https://edition.cnn.com/2018/04/09/asia/duterte-xi-jinping-boao-forum-intl/index.html>.

Lee, Jinhyun. "Duterte's 'Pivot to China' and the Influence of the Public." *Asia-Pacific Social Science Review* 20, no. 1 (2020): 53-65. <https://www.dlsu.edu.ph/wp-content/uploads/pdf/research/journals/apssr/2020-March-vol20-1/6-dutertes-pivot-to-china-and-the-influence-of-the-public.pdf>.

Macas, Trisha. "Duterte Returns to Cambodia, China for Economic Forums, to Visit Ofws in Hong Kong." (8.5.2017 2017). Accessed 22.6.2022. <https://news.abs-cbn.com/news/04/25/19/philippines-ready-for-more-belt-and-road-projects-with-china-duterte>.

Manantan, Mark. "It's Time for a New Philippine Strategy toward China." *The Diplomat*, 2019. <https://thediplomat.com/2019/04/its-time-for-a-new-philippine-strategy-toward-china/>.

"That 'Awkward Moment' When Obama Met Duterte after 'Whore' Spat." 2016, accessed 12.05.2022, 2022, <https://www.bbc.com/news/world-asia-37303922>.

Panarina, D.S. "Rodrigo Duterte - Who Is He." *Vestnik RUDN. International Relations* 17, no. 3 (2017): 588-97. <https://doi.org/10.22363/2313-0660-2017-17-3-588-597>.

Parrocha, Azer "Boao Forum in Manila Reflects Support in Ph-China Relations: Duterte." no. 22.06.22. (2019). Accessed 24.06.22. <https://www.pna.gov.ph/articles/1067902>.

"Duterte Faces Gdp Headache as Trump Vs China Hits Philippines." 2019, accessed 27.12.2020, <https://www.forbes.com/sites/williampesek/2019/06/09/duterte-faces-gdp-headache-as-trump-vs-china-hits-philippines/?sh=6b482e3747d4>.

"Philippine President Rodrigo Duterte to Visit China Next Week." *CGTN*, 23.08.2019 2019. <https://news.cgtn.com/news/2019-08-23/Philippine-President-Rodrigo-Duterte-to-visit-China-next-week--JnTg9xzr20/index.html>.

Sierva, Aron Jan Mitchell. "What the Build! Build! Build! Program Truly Destroys." (2021). <https://uplbperspective.org/2021/02/18/what-the-build-build-build-program-truly->

[destroys/](#).

Teehankee, Julio C. "Duterte's Resurgent Nationalism in the Philippines: A Discursive Institutional Analysis". *Journal of Current Southeast Asian Affairs* 35, no. 3 (2016): 69-89. <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/186810341603500304>.

"บทบาทของฟิลิปปินส์ในฐานะในประธานอาเซียน ๒๕๖๐." accessed 20.11.2020,

<https://lawforasean.krisdika.go.th/Content/View?Id=99&Type=1>.

Tonnesson, Stein. "The South China Sea: Law Trumps Power." *Asian Survey* 55, no. 3 (2015): 455.

Ver, Marcelo. "Duterte: China an 'Important Ingredient' in 'Build, Build, Build' Program." (10.04.2018 2018). <https://www.cnnphilippines.com/news/2018/04/09/duterte-china-xi-jinping-build-build-build.html>.

Vera, Ben O. de. "China 'Slow' to Provide Loans for Duterte's 'Build, Build, Build'." (03.02.2020 2020). Accessed 25.08.2021. <https://business.inquirer.net/289590/china-slow-to-provide-loans-for-dutertes-build-build-build-pernia>.

Wan-Ping Tai, Yang-Fu Huag. "Political and Economic Relationships between China and the Philippines under the Obor Initiative." *The Chinese Economy* 51, no. 4 (2018): 356-69. <https://doi.org/10.1080/10971475.2018.1457328>.

"Quality of Life in Davao Philippines." 2016, accessed 20.8.2021, 2021, <https://www.numbeo.com/crime/in/Davao>.

"Philippines Cancels Termination of Vfa with U.S.", 2021, accessed 18.08.2021, http://www.xinhuanet.com/english/asiapacific/2021-07/30/c_1310097015.htm.

ชินวรณ์, จุลชีพ. โลกในศตวรรษที่ 21: กรอบการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560.

"โรดรีโก ดูแตรเต ฉายา "Duterte Harry" ผู้นำฟิลิปปินส์สไตล์จ๋า "Dirty Hary"." ไทยพับลิก้า, 2560, accessed 19.12.2564, 2564, <https://thaipublica.org/2017/06/pridi50/>.

มติชนสุดสัปดาห์. "ความสัมพันธ์สามเสา จีน-สหรัฐฯ-ฟิลิปปินส์." (17 กุมภาพันธ์ 2564 2564). Accessed 15.12.2564. https://www.matichonweekly.com/column/article_398939.

ศิริวรรณบุศย์, พรรณทิพย์. "รัฐศาสตร์กับจิตวิทยา." In เอกสารประกอบการสอน หน่วยที่ 9 1-58, 2562.

สอนศรี, สีดา. เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นโยบายการต่างประเทศในยุคโลกาภิวัตน์. Edited by สีดา สอนศรี. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย: โครงการฝึกอบรมหลักสูตรพิเศษ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2546.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	กมลรัตน์ สุขิโต
วัน เดือน ปี เกิด	22 ตุลาคม 2515
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา	- ปริญญาตรี : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (ประวัติศาสตร์) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี พ.ศ. 2537 - Graduate Diploma English for Business and Management, Thammasat University, 2006

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY